

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه ی خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

استان همدان – شهرستان همدان – موسسه آموزش عالی حوزوی فدک

عنوان :

نقش رسانه در گسترش حجاب و عفاف

استاد مربوطه :

معصومه اسدی نیان

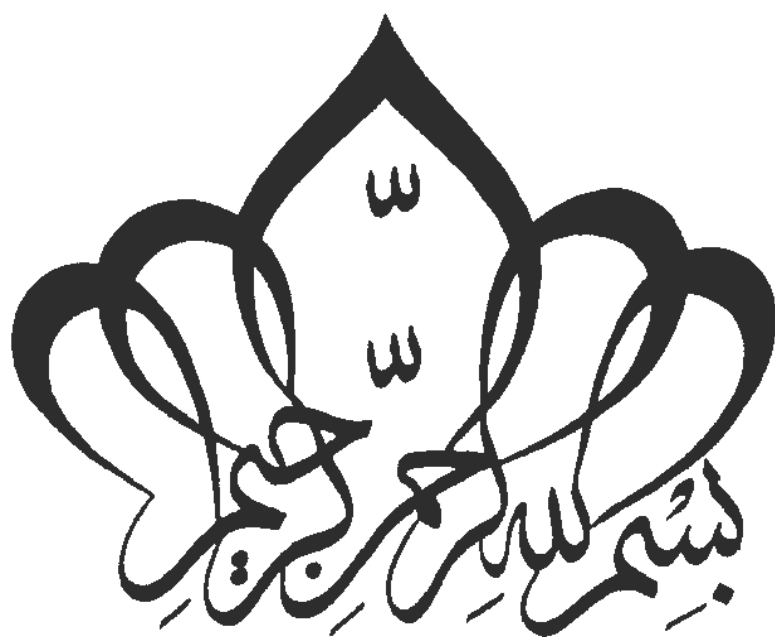
نگارنده :

زهرة جلیلود

سمیه نجفی زمردیان

خدیجه کیانی

سال تدوین : ۹۶ – ۹۵

فهرست مطالب

چکیده.....	۵
۱-۱-۳ مسئولیت حکومت اسلامی و جواز دخالت آن در مسئله حجاب.....	۶
۱-۱-۳-۱ مسئولیت حکومت اسلامی و ادله آن.....	۶
الف-مفهوم شناسی.....	۶
ب-مسئولیت حکومت در برابر احکام اسلام.....	۸
ج-ادله مسئولیت حکومت اسلامی در اجرای احکام.....	۹
د- ادله مسئولیت حکومت اسلامی در ترویج حجاب.....	۱۲
۲-۱-۳-۱ مستندات فقهی(عام) جواز دخالت حکومت در مسئله بی‌حجابی.....	۱۳
الف-اجماع.....	۱۳
ب- سیره معصوم.....	۱۴
ج- قاعده لطف.....	۱۶
د-ادله نهی از منکر.....	۱۶
ه- تأمین حقوق مردم.....	۱۸
۲-۱-۳ احکام فقهی و راهکارهای عملیاتی کردن عفاف و حجاب.....	۱۹
۱-۲-۱-۳ احکام اسلامی عفاف در تصویرسازی.....	۲۱
۲-۲-۱-۳ آموزش احکام حجاب و روابط زن و مرد.....	۲۴
۳-۲-۱-۳ توجه به نقش زن مسلمان.....	۲۵
۴-۲-۱-۳ تبیین فلسفه و چرایی عفاف و حجاب.....	۲۵
۵-۲-۱-۳ ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ عفاف و حجاب.....	۲۶
۷-۲-۱-۳ به تصویر کشیدن زنان موفق باحجاب.....	۲۸
۸-۲-۱-۳ نشان دادن آثار منفی رعایت نکردن عفاف و حجاب.....	۳۰
۹-۲-۱-۳ تبیین تاریخچه رواج فرهنگ برهنگی در غرب و ایران.....	۳۲
۱۰-۲-۱-۳ سیاست‌گذاری مناسب در زمینه رعایت عفاف و حجاب.....	۳۳
۱۱-۲-۱-۳ نظارت بر فرآیند تأمین و پخش فیلمها و سریالهای خارجی.....	۳۴

- ۱۲-۲-۱-۳ تشویق عوامل مؤثر در رشد و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب..... ۳۵
- ۱۳-۲-۱-۳ فرهنگسازي براي ازدواج آسان جوانان..... ۳۶
- ۱۴-۲-۱-۳ زمینسازي براي اجراي کامل طرح..... ۳۷
- ۱۵-۲-۱-۳ توجه به مجموعه آموزه‌هاي اسلامي در زمینه روابط زن و مرد..... ۳۷
- ۱۶-۲-۱-۳ استفاده بجا و مناسب از پوشش چادر براي بازیگران..... ۳۹
- ۱۷-۲-۱-۳ تبلیغ و ترویج عفاف و حجاب در روند معمول فیلمها..... ۴۰
- ۱۸-۲-۱-۳ پرهیز از تحمیل پوشش کامل به فضاي برنامه‌هاي نمائشي..... ۴۰

چکیده

حجاب و عفاف پیش از آنکه یک مسئله فقهی و شرعی باشد، یک فرهنگ است که گسترش آن نیازمند برنامه‌ریزی طولانی مدت است. این مهم گرچه بر عهده تکتک نهادهای فرهنگی و اجتماعی است ولی در این میان جایگاه رسانه از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردار است و در این جهت آسیب‌شناسی سیاست‌ها و عملکردهای گذشته رسانه ملی، در جهت ترویج فرهنگ حجاب و عفاف و یافتن راه‌کارهایی در این جهت امری ضروری است. نکته دیگری که از آن نباید غافل شد این است که رسانه همیشه نباید تابعی از سطح متوسط جامعه باشد؛ بنابراین این گفته که چون هنوز در جامعه مسئله حجاب حل نشده، پس نباید رسانه در این زمینه کاری انجام دهد، سخنی غیرمسئولانه و خطاست. رسانه جمعی تلویزیون خود یکنهاد فرهنگی و رسالت آن ترویج فرهنگ اصیل حجاب و عفاف تصحیح باورها و گرایش‌های غلط اجتماعی است. رسانه ملی موظف است علاوه بر توجه به نیازهای مخاطب و برآورده کردن آن در برنامه‌سازی باورهای دینی و سنت‌های پسندیده جامعه را مبنای برنامه‌سازی قرار دهد و در این راه تعامل گروه‌های برنامه‌سازی با مراکز پژوهشی دینی و نیز ارتباط با مراجع عظام تقلید کارساز خواهد بود. همچنین در این میان ضروری است مراکز حوزوی و دانشگاهی با همکاری اصحاب رسانه جهت تدوین فقه رسانه‌ای در زمینه‌های مختلف از جمله حجاب و رابطه زن و مرد که از مباحث بنیادین و کلیدی است تلاش و همت جدی داشته باشند تا در پرتو آن بسیاری از ابهامات برطرف شده و جلوی اعمال سلیقه و نظرهای شخصی گرفته شود.

با توجه به اینکه حجاب از واجبات است بلکه از ضروریات دین است و التزام به آن نقش مهمی در آرامش روانی و سلامت همه‌جانبه فرد و جامعه دارد و با توجه به نقش مهمی که رسانه‌ها به طور عام و رسانه‌های دیداری و شنیداری به طور خاص در ایجاد آگاهی و ارائه الگوهای مناسب دارد این پژوهش درصدد است شیوه‌های استفاده بهتر

۱. ابراهیم زاده، عبدالله؛ حاکمیت دینی، قم: کوثر غدیر، ۱۳۸۲.
۲. ابن بابویه، محمد بن علی؛ عیون اخبار الرضا، تهران: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.
۳. ابن شعبه، حسن بن علی؛ تحف العقول، مشهد: ضریح آفتاب، ۱۳۸۶.
۴. ابن منظور، لسان العرب، بی جا، نشر ادب حوزه، بی تا.
۵. ابوالصلاح حلبی، تقی بن نجم؛ الکافی فی الفقه، تحقیق رضا استادی، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۴۳۰ ق. = ۱۳۸۷.
۶. اسحاقی حسین، گوهر هستی در صدف حجاب، قم: خادم الرضا، [۱۳۹۰].
۷.، گوهر عفاف، قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۸.
۸. آمدی، عبدالواحد؛ غرر الحکم و دررالکلم، چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۶.
۹. پسندیده عباس، اخلاق پژوهی حدیثی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۸.
۱۰. جوادی آملی عبدالله؛ تفسیر تسنیم، قم: دارالاسراء للنشر، ۱۴۳۱ ق. = ۱۳۸۹.
۱۱.؛ ولایت فقیه، قم، اسراء، ۱۳۷۸.
۱۲. حر عاملی، محمد بن حسن؛ وسائل الشیعه، قم: نصاب، ۱۴۲۲ ق. = ۱۳۸۰.
۱۳. حسینی شیرازی، محمد؛ الفقه (کتاب حدود و التعزیزات)، اصفهان: خوشنواز، ۱۴۲۲ ق. = ۱۳۸۰.
۱۴. حسینی واسطی محمد مرتضی، زبیدی، حنفی، محب الدین، تاج العروس من جواهر القاموس، بیروت: دارالهدایه، ۱۳۸۵ ق. = ۱۹۶۵ م = ۱۳۴۴.

۱۵. حق‌شناس جعفر، «مبانی و راه‌کارهای قرآن برای گسترش عفاف و حجاب»، قم: دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران، ۱۳۸۷.
۱۶. حلی حسن بن یوسف؛ تذکره الفقهاء، ۱۴۲۰ ق، چاپ اول، قم، مؤسسه آل‌البیت لاحیاء التراث، بی‌تا.
۱۷. خوئی، سیدابوالقاسم؛ مبانی تکمله المنهاج، تهران: سازمان مطالعات و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۱.
۱۸. راغب اصفهانی حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ارومیه، ظرافت، ۱۳۸۵.
۱۹. سلطانی غلامرضا، تکامل در پرتو اخلاق، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۰. شجاعی محمد؛ در و صدف (بحثی دینی، اجتماعی، سیاسی درباره حجاب)، شهرری: نشر محیی، ۱۳۸۴.
۲۱. شریف مرتضی، علی بن حسین موسوی، رسائل الشریف المرتضی، ۴ جلد، دار القرآن الکریم، قم - ایران، اول، ۱۴۰۵ هـ ق.
۲۲. شفیعی سروستانی ابراهیم؛ حجاب: مسئولیت‌ها و اختیارات دولت اسلامی، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، ۱۳-.
۲۳. شمس‌الدین، محمد مهدی، نظام‌الحکم و الاداره فی الاسلام، چاپ چهارم، بیروت، المؤسسة الدولية للداراسات والنشر، ۱۴۱۵ هـ ق.
۲۴. ضیایی فر سعید؛ جایگاه مبانی کلامی در اجتهاد، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۲.

۲۵. طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه جوامع الجامع، ترجمه احمد امیری شادمهری؛ با مقدمه واعظزاده خراسانی، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۶. طریحی فخر الدین، مجمع البحرین، طهران: سعی واهتمام علی اصفهانی، محمدحسن طهرانی، ۱۲۶۸ ق.
۲۷. فتاحی زاده، فتحیه؛ حجاب از دیدگاه قرآن و سنت، چاپ سوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۰.
۲۸. کلینی، محمد؛ اصول کافی، چاپ چهارم، تهران، دار الکتب اسلامی، ۱۳۶۵ ه.ش، ۸ ج.
۲۹. گلپایگانی، لطف الله صافی، جامع الأحکام (صافی)، دو جلد، انتشارات حضرت معصومه علیها السلام، قم - ایران، چهارم، ۱۴۱۷ ه.ق.
۳۰. مجلسی، محمدباقر؛ بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار، بیروت، موسسه الوفا بیروت لبنان، ۱۴۰۴ ه.ق، ۱۱۰ ج.
۳۱. محقق حلی، جعفر بن حسن، شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، تهران: موسسه کتابسرای اعلی، ۱۳۸۲.
۳۲. محمدی ری شهری محمد؛ پوشش زن در اسلام، دارالحديث، قم، ۱۳۷۸.
۳۳.میزان الحکمه، مترجم حمید رضا شیخی، قم، دار الحديث، ۱۳۷۷ ش.
۳۴. محمدی نیا، اسدالله؛ بهشت جوانان یا آنچه باید یک زن و مرد بدانند، چاپ دوم، نصایح، ۱۳۷۸.
۳۵. مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، حجاب و عفاف در سیما (آسیب ها و راهکارها)، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما با همکاری دفتر امور زنان و خانواده سازمان صدا و سیما لیتوگرافی: سروش مهر چاپ: زلال کوثر نوبت چاپ: اول / آبان ۱۳۸۶ .

۳۶. مطهری مرتضی؛ مجموعه آثار، تهران، صدرا، ۱۳۸۵.
۳۷.؛ تفسیر قرآن، تهران: صدرا، ۱۴۲۹ ق. = ۱۳۸۷.
۳۸.؛ کتاب فلسفه اخلاق، تهران، صدرا، ۱۳۸۵.
۳۹. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: وزارة الثقافة و الارشاد الاسلامی، مؤسسه الطباعة و النشر، ۱۴۱۶ ق. = ۱۳۷۴.
۴۰. مکارم، شیرازی، ناصر، احکام بانوان (مکارم)، در یک جلد، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب، قم - ایران، یازدهم، ۱۴۲۸ ه ق.
۴۱. معاونت برنامه ریزی؛ سیاست‌های اجرایی افق رسانه، تهران، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
۴۲. معصومی مسعود، احکام روابط زن و مرد و مسائل اجتماعی آنان، چاپ سی و هشت، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۷.
۴۳. معین محمد؛ فرهنگ معین فارسی، تهران: منشاء دانش، ۱۳۸۷.
۴۴. مؤسسه تحقیقاتی و فرهنگی مفید، مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردهای صدا و سیما، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳.
۴۵. موسوی خمینی، روح الله؛ تحریر الوسیله، ۲ جلد، مؤسسه مطبوعات دار العلم، قم - ایران، اول، بی تا.
۴۶. نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام فی شرح شرائع الإسلام، ۴۳ جلد، دار إحياء التراث العربی، بیروت - لبنان، هفتم، ۱۴۰۴ ه ق.
- مقالات:

۴۷. جمعی از مؤلفان، مجله فقه اهل بیت (فارسی)، ۵۶ جلد، مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی بر

مذهب اهل بیت، قم - ایران

۴۸. جمعی از نویسندگان؛ مجموعه مقالات دومین همایش بین المللی «دین و رسانه» «رسانه دینی،

دین رسانه ای»، قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول.

۴۹. مقاله «خانم های چادری سیما»، علی جعفری، ماهنامه تخصصی خانه هنر و اندیشه، رواق اندیشه،

س ۶، ش ۶۲.

۵۰. مقاله «مبانی اختیارات نظام اسلامی در جلوگیری از بدحجابی»، سعید ضیایی فر.